

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 631/2015-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. septembra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom [REDACTED], Advokátska kancelária, [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 128/2014 z 25. marca 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED] o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júla 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom [REDAKOVANÉ], Advokátska kancelária, [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 128/2014 z 25. marca 2015.

V podstatnej časti sťažnosti sťažovateľka uviedla:

«Sťažovateľka sa v konaní pred Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) voči žalovanému Košickému samosprávnemu kraju domáhala zaplatenia sumy 58.141,24-€ s príslušenstvom. Sťažovateľka uzatvorila s právnym predchodcom žalovaného s účinnosťou od 1. apríla 2006 zmluvu o nájme nebytového priestoru [REDAKOVANÉ] nachádzajúceho sa v budove zdravotníckeho zariadenia na ulici [REDAKOVANÉ] (ďalej len „nájomná zmluva“). Uzatvoreniu nájomnej zmluvy predchádzal zmluvný vzťah založený zmluvou o budúcej zmluve zo 4. apríla 2005, ktorej predmetom bolo uzatvorenie nájomnej zmluvy (ďalej len „zmluva o budúcej zmluve“). Sťažovateľka a právny predchodca žalovaného sa trikrát dohodli na predĺžení zmluvy o budúcej zmluve, a to dodatkom z 1. augusta 2005, dodatkom z 10. januára 2006 a dodatkom z 23. marca 2006.

Sťažovateľka so súhlasom právneho predchodcu žalovaného z 11. júla 2005, vykonávala na predmete nájmu stavebné rekonštrukčné práce, ktoré boli ukončené v novembri roku 2006.

K zániku nájomnej zmluvy došlo okamihom nadobudnutia vlastníckeho práva k nebytovému priestoru sťažovateľkou, vklad ktorého bol povolený 21. marca 2009.

Sťažovateľka svoj nárok právne odôvodnila s poukazom na § 667 ods. 1 zákona číslo 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), podľa ktorého „(z)meny na veci je nájomca oprávnený vykonávať len so súhlasom prenajímateľa. Úhradu nákladov s tým spojených môže nájomca požadovať len v prípade, že sa na to prenajímateľ zaviazal. Ak zmluva neurčuje inak, je oprávnený

požadovať úhradu nákladov až po ukončení nájmu po odpočítaní znehodnotenia zmien, ku ktorému v medziobdobí došlo v dôsledku užívania veci. Ak prenajímateľ dal súhlas so zmenou, ale nezaviazal sa na úhradu nákladov, môže nájomca požadovať po skončení nájmu protihodnotu toho, o čo sa zvýšila hodnota veci.“. Sťažovateľka argumentovala v konaní s poukazom na jej právo domáhať sa výplaty protihodnoty toho, o čo sa zvýšila hodnota veci, až po skončení nájmu a v tejto súvislosti poukázala na kontinuálne nadväzujúce vzťahy medzi zmluvnými stranami, ktoré je potrebné posudzovať komplexne.

Okresný súd Košice I rozsudkom vydaným pod č. k. 24C/21/2012-306 zo 17. októbra 2013 ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol tak, že žalobu zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

Sťažovateľka podala proti rozhodnutiu okresného súdu odvolanie z 3. decembra 2013 (ďalej len „odvolanie“), v ktorom namietala jeho nepreskúmateľnosť pre nedostatok dôvodov, nesprávne skutkové zistenia a nesprávne právne posúdenie veci.

O odvolaní sťažovateľky rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 2Co/128/2014 - 360 z 25. marca 2015 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“ alebo „napadnuté rozhodnutie“) tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil a náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznal. Svoje rozhodnutie krajský súd odôvodnil s poukazom na „[s]právne, výstižné a presvedčivé“ dôvody rozsudku okresného súdu a v celom rozsahu na ne odkázal. Krajský súd sa tiež stotožnil so skutkovými a právnymi závermi okresného súdu. Odvolacie námietky sťažovateľky krajský súd označil v celom rozsahu za neopodstatnené a prijal záver, že sa s nimi v celom rozsahu vysporiadal okresný súd. K sťažovateľkou namietanému nesprávnemu posúdeniu otázky premlčania krajský súd len krátko konštatoval, že „zo žiadneho právneho predpisu, ani z judikatúry slovenských súdov nevyplýva skutočnosť, že lehota na premlčanie začína plynúť až potom, čo dlžník vyzve veriteľa na plnenie“...

Sťažovateľka je toho názoru, že napadnutým rozhodnutím krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného došlo k porušeniu jej práva vlastníť majetok podľa článku 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“), práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“)...

Krajský súd napadnutým rozhodnutím nereagoval ani na námietky sťažovateľky týkajúce sa absencie reakcie okresného súdu na sťažovateľkou predkladanú argumentáciu v konaní ani na polemiku so závermi okresného súdu a obmedzil sa na len konštatovanie správnosti rozhodnutia okresného súdu. Podľa názoru sťažovateľky jej krajský súd neposkytol požadovanú dostatočnú súdnu ochranu, pretože sa vôbec nevysporiadal s jej argumentáciou uvedenou v odvolaní. Krajský súd, rovnako ako okresný súd, mali povinnosť skúmať tvrdenia účastníka konania, odpovedať na jeho podstatné námietky a v odôvodnení svojho rozhodnutia uviesť ako tieto vyhodnotili. Napadnuté rozhodnutie, rovnako ako rozhodnutie okresného súdu, neobsahuje náležitú reakciu na sťažovateľkou predkladanú argumentáciu, iba ju formálne pre nesprávnosť odmieta. Z uvedených dôvodov, sú podľa názoru sťažovateľky, závery napadnutého rozhodnutia, ako aj rozhodnutia okresného súdu, svojvoľné a majú za následok namietané porušenie označených práv sťažovateľky. Okresný súd porušil svoju povinnosť adekvátne reagovať na argumentáciu sťažovateľky a uviesť presvedčivé dôvody svojho rozhodnutia a krajský súd si nesplnil svoju povinnosť vysporiadať sa s nedostatkami rozhodnutia okresného súdu ústavne udržateľným spôsobom, ako aj náležite reagovať na odvolacie námietky sťažovateľky, takým spôsobom, aby sťažovateľke poskytol dostatočnú súdnu ochranu.

V napadnutom rozhodnutí úplne absentuje reakcia na argumentáciu sťažovateľky, týkajúcu sa:

- námietky nesprávneho právneho posúdenia nároku sťažovateľky, ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia (plnenie sťažovateľky posúdené zo strany všeobecného súdu ako plnenie bez právneho dôvodu)

- námietky nesprávneho právneho posúdenia premlčania

- námietky sťažovateľky týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia pojmu „na vlastné náklady“

- námietky sťažovateľky týkajúce sa nesprávneho posúdenia otázky neexistencie súhlasu na vykonávanie stavebných prác

- námietky sťažovateľky, týkajúcej sa úplnej absencie reakcie okresného súdu na argumentáciu sťažovateľky, ktorou sa domáhala posúdenia vzájomných vzťahov s ohľadom na dobré mravy...

Záver krajského súdu ako aj okresného súdu, že k plneniu z jej strany došlo bez právneho dôvodu, je arbitrárny a všeobecné súdy svoje rozhodnutia odôvodnili mimo rámec podstatných tvrdení sťažovateľky. Sťažovateľka v konaní uvádzala, že právnym titulom, na základe ktorého vykonala stavebnú činnosť a investovala do nehnuteľnosti bol súhlas - oprávneného subjektu na jeho poskytnutie - na vykonanie dohodnutých stavebných prác a nie zmluva o budúcej zmluve. Sťažovateľka tiež uviedla, že tento súhlas vyplýval aj z následného správania sa zmluvných strán, z ktorého bolo zrejmé, že bolo ich spoločnou vôľou, aby sťažovateľka naďalej pokračovala v činnostiach dohodnutých počas platnosti a účinnosti zmluvy o budúcej zmluve. Všeobecné súdy na túto argumentáciu neposkytli žiadnu odpoveď...

Rovnako je svojvoľný aj záver všeobecných súdov, podľa ktorého právo sťažovateľky uplatnené v súdom konaní bolo premlčané. Všeobecné súdy podľa názoru sťažovateľky jednak neposkytli náležitú odpoveď na jej argumentáciu v tomto smere a jednak sa dopustili interpretačného a aplikačného excesu dotknutých ustanovení Obchodného zákonníka.

Sťažovateľka v tejto súvislosti v konaní pred všeobecnými súdmi uviedla, že pravidlo, ktoré je obsahom normatívneho textu uvedeného v § 391 ods. 1 Obchodného zákonníka dopadá na tie situácie, keď je právo spôsobilé byť uplatnené na súde, teda keď sa stalo splatným. V prípade, ak právo na plnenie nie je ešte splatné, je nutné aplikovať pravidlo uvedené v § 391 ods. 2 Obchodného zákonníka a skúmať, kedy nositeľ subjektívneho práva mohol uskutočniť právny úkon - vyzvať dlžníka na plnenie - a nastoliť tak splatnosť a teda aj súdnu vymáhateľnosť/nárokovateľnosť ochrany uplatneného subjektívneho práva. Iná právna konštrukcia by jednak nezohľadňovala vzájomnú súvislosť týchto noriem a tiež by viedla k absurdnému právnemu dôsledku, podľa ktorého by právo domáhať sa plnenia na súde zaniklo ešte predtým, než by vzniklo, resp. že premlčacia doba na uplatnenie práva na súde začína plynúť ešte predtým, než je možné právo na súde uplatniť, teda pred jeho splatnosťou/nárokovateľnosťou.

V prípade, ak krajský súd ustálil, že „súd prvého stupňa správne posúdil začiatok plynutia premlčacej doby dňom 30.3.2006, resp. 1.4.2006“ a následne dospel k právnemu záveru, že „ide o uplatnenie práva po uplynutí 4 - ročnej premlčacej doby“, tak uvedenú

situáciu posúdil v extrémnom rozpore s vyššie citovanými ustanoveniami Obchodného zákonníka.

V súvislosti s uvedenou námietkou sťažovateľka uviedla, že právo, ktoré mohla uplatniť na súde jej „vzniklo“ až potom, ako žalovaného vyzvala na splnenie si povinnosti zaplatiť jej finančnú čiastku, ktorej zaplataenia sa proti žalovanému domáha v predmetnom konaní. Sťažovateľka tento právny úkon uskutočnila písomne 18. marca 2010, teda ešte pred uplynutím premlčacej doby na uskutočnenie tohto právneho úkonu. Až uvedený okamih môže byť momentom, od ktorého mohla sťažovateľke začať plynúť premlčacia doba podľa § 391 ods. 1 Obchodného zákonníka. Vzhľadom na časový priebeh následných rozhodujúcich udalostí je zrejme, že sťažovateľka si právo na okresnom súde uplatnila pred uplynutím premlčacej doby podľa § 391 ods. 1 Obchodného zákonníka.

Navyše, krajský súd, ako aj okresný súd, sa bez bližšieho vysvetlenia opomenuli vysporiadať s rozhodujúcou skutočnosťou - výzvou sťažovateľky z 18. marca 2010, ktorú táto toho istého dňa doručila žalovanému - čo vyplývalo jednak z obsahu spisu a medzi účastníkmi táto skutočnosť nebola ani sporná. Všeobecné súdy v odôvodnení svojich rozhodnutí opomenuli uviesť ako tento dôkazný prostriedok hodnotili, prípadne a prečo ho nepovažovali za rozhodujúci.

So sťažovateľkou uvádzaných odvolacích argumentov reagoval krajský súd v napadnutom rozhodnutí na námietku nesprávneho posúdenia otázky premlčania iba takto: „[z]o žiadneho právneho predpisu, ani z judikatúry slovenských súdov nevyplýva skutočnosť, že lehota na premlčanie začína plynúť až potom, čo dlžník vyzve veriteľa na plnenie. V tomto smere súd prvého stupňa správne posúdil začiatok plynutia premlčacej doby dňom 30.3.2006, resp. 1.4.2006. Nepochybné je aj to, kedy si žalobkyňa uplatnila svoje právo na súde a že ide zrejme o uplatnenie práva po uplynutí 4 - ročnej premlčacej doby.“

Krajský súd k citovaným záverom dospel bez toho, aby poskytol reakciu na sťažovateľkou v odvolaní prednesenú podrobnú argumentáciu. Podľa názoru sťažovateľky je záver prijatý krajským súdom svojvoľný a sťažovateľkou citované ustanovenia právnych predpisov, ako aj judikatúra súdov, svedčia opačnému záveru...

Uvedený interpretačný záver krajského súdu a okresného súdu nie je v súlade ani s kogentnými (§ 263 ods. 1 Obchodného zákonníka) výkladovými pravidlami uvedenými v § 266 Obchodného zákonníka, konkrétne s pravidlom uvedeným v § 266 ods. 4 Obchodného zákonníka...

Podľa názoru sťažovateľky, pokiaľ nejde o situáciu, kedy právne riešenie bez ďalšieho vyplýva zo zákonného textu, súd musí v odôvodnení rozhodnutia dostatočným spôsobom vysvetliť svoje právne úvahy, s prípadnou citáciou publikovanej judikatúry alebo názorov právnej vedy. Ak argumentuje účastník konania názormi právnej vedy alebo judikatúry, musí sa všeobecný súd s názormi v týchto prameňoch uvedenými argumentačne vysporiadať, prípadne aj tak, že vysvetlí prečo ich nepovažuje pre danú vec za relevantné. Len tak môže byť odôvodnenie rozhodnutia súdu presvedčivé a len tak môže legitimizovať rozhodnutie samotné v tom, že správny výklad práva je práve ten výklad, ktorý súd zvolil.

Skutočnosť, že súd bez vysvetlenia opomenie pre účastníka priaznivý právny názor zastavaný či už doktrínou alebo súdnou praxou, na ktorú bol účastníkom konania výslovne upozornený alebo ktorou účastník konania argumentoval na podporu svojich tvrdení, sama o sebe významne oslabuje aj presvedčivosť rozhodnutia. Ide tiež o jav, ktorý oslabuje predvídateľnosť súdneho rozhodovania...»

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Základné práva obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] vlastniť majetok podľa článku 20 ods. 1, právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy a právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru, rozsudkom krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu, porušené boli.

Rozsudok krajského súdu sa zrušuje a vec vracia krajskému súdu na ďalšie konanie.

Obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] sa priznáva náhradu trov právneho zastúpenia advokátom, ktorú je krajský súd povinný zaplatiť, na účet právneho zástupcu, do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

To znamená, že ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, III. ÚS 285/2012).

Uvedené osobitne platí v prípadoch, v ktorých sú osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd zastúpené kvalifikovaným právnym zástupcom, advokátom.

Povinnosti advokáta vyplývajúce zo zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je advokát povinný vykonávať tak, aby boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 117/05, III. ÚS 236/07, III. ÚS 334/09, III. ÚS 285/2012).

Sťažovateľka v petite sťažnosti neuviedla spisovú značku konania pred krajským súdom, v ktorom malo dôjsť k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pritom na odstránenie nedostatkov konania a jej doplnenie bola ústavným súdom už vyzvaná listom z 29. júla 2015 a napriek tomu neodstránila nedostatky podanej sťažnosti v zmysle zákona, nesplnenie požiadaviek ide teda na jej ťarchu.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť neobsahuje jasný a zrozumiteľný petit ako východisko pre rozhodnutie ústavného súdu, čo je jednou zo všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania pred ústavným súdom podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd pripomína, že takéto nedostatky zákonom predpísaných náležitostí nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Nedostatok, resp. nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí návrhu účastníka konania je v zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu dôvodom odmietnutia sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (podobne napr. IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, III. ÚS 210/09, III. ÚS 32/2011, III. ÚS 285/2012).

Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. septembra 2015